

به نام خدا

درس اول: تاریخ و تاریخ نگاری

واژه تاریخ دارای معانی مختلف است گاهی منظور از آن مجموعه حوادث و رویدادهایی است که یک فرد یا جامعه از سر گذرانده است مانند تاریخ ایران

گاهی واژه تاریخ در نوشته‌ها و زبان علمی به کار می‌رود و منظور از آن علم و روش‌های علمی است.

که به وسیله آن رویدادهای گذشته بر اساس شواهد و مدارک مطالعه و تحلیل می‌شوند مانند تاریخ روابط اقتصادی ایران و هند در دوران اشکانیان.

گاهی نیز منظور از تاریخ تعیین روز و ماه و سال است یعنی همان تقویم سالانه که همه با آن آشنا هستند.

ویژگی رویدادهای تاریخی

1. دور از دسترس اند و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آنها را به صورت مستقیم درک کرد بلکه آنها را باید با استفاده از شواهد و مدارک شناخت .
2. تکرار ناپذیرند و قابل تجربه نیستند مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند.

تاریخ علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند .

هدف علم تاریخ آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه‌های فکری مذهبی سیاسی نظامی اقتصادی علمی حقوقی و هنری می‌شود.

www.mydars.ir

تاریخ نگاری از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هردوت
که پدر تاریخ لقب گرفت آغاز شد.

ویژگی تاریخ نگاری نوین عبارت اند از:

- ۱_ علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود بلکه همه ابعاد فرهنگی اجتماعی اقتصادی و هنری جوامع گذشته را در بر می‌گیرد به همین دلیل در پژوهش های نوین تاریخی تمام جنبه‌های زندگی مردم و جوامع گذشته بررسی می‌شود
- ۲_ علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل نمی‌کند بلکه زمینه‌ها علت‌ها نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند
- ۳_ در تاریخ نگاری نوین از یافته های علوم و فنون مختلف مانند باستان شناسی جامعه شناسی فلسفه جغرافیا اقتصاد زبانشناسی و گاهشماری استفاده می‌شود.

مراحل پژوهش در تاریخ:

- ۱_ **انتخاب موضوع:** در انتخاب موضوع پژوهش لازم است به برخی معیارها توجه شوند مثلاً موضوع تحقیق باید تازه و غیر تکراری باشد
- ۲_ **تدوین پرسش های تحقیق:** هر پژوهش علمی نیازمند یک یا چند پرسش است پرسش ها علاوه بر آنکه هدف پژوهش را مشخص می کنند، مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می شوند.
- ۳_ **شناسایی منابع:**
در این مرحله پژوهشگر پس از بررسی شناسایی منابع و اسناد تحقیق میزان اعتبار دقت و صحت آنها را ارزیابی می‌کند.
- ۴_ **گردآوری و تنظیم اطلاعات:**
در این مرحله پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته‌بندی می‌کند.
- ۵_ **تحلیل و تفسیر اطلاعات:**
تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ساده ای نیست و مورخان برای انجام این کار نیازمند روش ها و مهارت های خاصی هستند.
- ۶_ **گزارش یافته های پژوهش:**

در این مرحله پژوهشگر نتایج و یافته های تحقیق را استخراج و در قالب گزارش علمی ارائه می کند.

منابع پژوهش علمی در تاریخ

منابع پژوهش تاریخی از نظر درجه اهمیت و اعتبار به دو دسته منابع دست اول یا اصلی و دست دوم یا فرعی تقسیم می شوند .

منابع دست اول یا اصلی به همه آثاری گفته می شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک ترین زمان به وقوع آن نوشته شده اند به عبارت دیگر نویسندگان این نوع منابع خود ناظر رویدادها بودند یا شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده اند.

منابع دست دوم یا فرعی به همه تحقیقات و آثار گفته می شود که بر پایه منابع دست اول پدید آمده اند .

فواید و کارکردهای علم تاریخ

منبع شناخت و تفکر:

مطالعه سرگذشت انسان ها و جوامع گذشته منبع و گنجینه ارزشمندی برای پرورش قوه شناخت و تفکر است.

جستجو شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر علتها آثار و نتایج رویدادها قوه درک و مهارت اندیشه ورزی را افزایش می دهد.

بهره گیری از گذشته برای حال و آینده:

دامنه شناخت آگاهی تاریخی فقط به گذشته محدود نمی شود بلکه به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده نیز کمک می کند. زیرا رویدادهای تاریخی اگر چه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته اند اما آثار و پیامدهای این رویدادها گذشته حال و آینده را به یکدیگر پیوند می دهد

تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی :

آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترک شان باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنها می شود شناخت گذشته و بررسی زندگی مردمان در زمان ها و مکان های دیگر به ما کمک می کند که درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم چگونه به جایگاهی که هم اکنون هستیم رسیده ایم مطالعه و بررسی گذشته همچنین ارزش و اهمیت میراث فرهنگی را به ما نشان می دهد و کمک می کند که میراث فرهنگی را بخشی از هویت و شناسنامه ملی خویش بدانیم و در حفظ و نگهداری آن بکوشیم.